

5 нче Арча гимназиясе – муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенен татар теле һәм әдәбияты укытучысы Әлфия Рәфыйкова. Тема: Алмашлык һәм исем сүз төркемнәрен кабатлау. (Рус мәктәбенең 7 нче сыйныфы)

Темасы: Алмашлык һәм исем сүз төркемнәрен кабатлау.

Планлаштырылган нәтижеләр:

1) Алмашлык һәм исем сүз төркемнәрен таний һәм куллана белү.

2) Исем һәм алмашлык турында белемнәрне тирәнәйтү, гомумиләштерү.

3) Г. Тукай ижатын искә төшерү, укучыларда туган телгә мөхәббәт тәрбияләү

Тибы: Белем һәм күнекмәләрне актуальләштерү (катнаш дәрес)

Төп төшенчәләр: Алмашлык, исем, мәгънә.

Предметара бәйләнеш: Әдәбият, рус теле.

Эшне оештыру: Фронталь, индивидуаль, төркемнәрдә эшләү.

Җиһазлау: Татар теле. 7нче сыйныф Р.К Сәгъдиева, Г.Ф. Харисова, Л.К.

Татар әдәбияты. 7нче сыйныф. 2 кисктә. 2 нче кисәк. Г. Тукай әсәрләреннән өзекләр, темага багышланган презентация.

Дәрес барышы.

I. Оештыру. Мотивлаштыру.

Исәнләшү, Унай психологик халәт тудыру.

II. Өй эшен тикшерү.

- “ Мин һәм компьютер” хикәясен тыңлау, бәяләү, эшнең сыйфатын билгеләү.

- 15нче күнегү. Шигырьне сәнгатьле уку, өйдә язган хикәя белән чагыштыру.

III. Проблемалы ситуация тудыру. Ике төркемгә дә 15 нче күнегүдән бер баганага исемнәрне, икенче баганага алмашлыкларны язарга кушу.

-Тикшерү. Хаталарны табу.

VI. Дәреснең темасын һәм максатын хәбәр итү. Темасын ачыклау.

- Исем дип нинди сүз төркеменә әйтәбез?

- Исемгә хас сыйфатларны искә төшерегез.

- Алмашлык дип нинди сүз төркеменә әйтәләр?

- Алмашлык турында нәрсәләр беләбез?

V. Белемнәрне актуальләштерү.

Бирем: Шушы сорауларга жавап эзлөгез. (1нче төркем исем турында 2 нче төркем алмашлык турында схема төзи

Һәр төркем узара фикер алыша, сүз төркемнәре турында яза)

-нәтижә, һәр төркемнән 1 укучының жавабын тыңлау, бергәләп ялгышларны төзәтү.

- Жавапларны презентациядә тикшерү, сүз төркемнәрен чагыштыру, нәтижә ясау.

V.Белем һәм күнекмәләрен ныгыту

1.16 нчы күнегүне уку, алынма сүзләрен табу, эчтәлеген 1,2 укучыдан сөйләтү алмашлыкларга морфологик анализ ясау.

1. Сайланма диктант яздыру. Алмашлыкларны гына язарга, төркемчәләрен әйтә барырга, шигырьләренң исемен атарга. (экраннын уку, укучыларның жавабы)

а) **Һич сине** куркытмасыннар шүрәле, жен һәм убыр;

Барчасы юк сүз — **аларның** булганы юктыр Гомер. (“Сабийга”)

б) Һәр тараф тын. Уй миңа тик әллә ни жырлый, укый;

(Алмашлыклар урынына исемнәр куеп укып карагыз)

Нәрсәдәндер күз эленгән һәм тәмам баскан йокы.

Бер заман ачсам күзем, бер төрле яп-ят кыр күрәм;

Аһ, **бу** нинди айрылу? Гомердә бер тапкыр күрәм.

Сау бул инде, хуш, бәхил бул, и **минем** торган жирем,

Мин болай, шулай итәм дип, төрле уй корган жирем. (“Пар ат”).

в) Күп эшләде иренмичә; бара-бара чыгарды ул матур-матур балалар да.

(“Карлыгач”).

г) **Һичкайсыгыз** таныш түгел хәсрәт берлә,

Утыргансыз матур гына, рәт-рәт берлә;

Кышкы кичнең озынлыгын сизмисез дә

Әнкәгезнең сөйләгәне әкият берлә. (“Кышкы кич”)

Димәк, алмашлыкларның нинди төркемчәләре бар? Нәтижә ясау.

2.17 нче күнегү. Уку, эчтәлеген сөйләү. Уртаклык, ялгызлык исемнәрен табу(телдән)

- Исемнәргә морфологик анализ ясату.

3. Экранда текстны уку, вакыганы ачыклау. (экранда)

Иске Татар Бистәсенең күрке булган әлеге бина ны халыкта “Шамил йорты” дип тә йөртәләр. 1984 нче елда ул Г Тукай музейе төзү өчен бирелә. Музей тәүге тапкыр үзенең ишекләрен 1986 нчы елның 11 нче июнендә ача.

- Текстта исем, алмашлык һәм башка сүз төркемнәрен әйтеп китегез?

- Жөмлөләргә сораулар куегыз.

Кайсы сүзләргә алмашлыклар белән алыштырып укып була?

V. Йомгаклау.

Дәреснең кайсы өлеше сезнең өчен авыр булды?

Алмашлыклар, исемнәр турында нәрсә белдек?

Кайсы кагыйдәләргә оныткансыз? Г. Тукай Турында нәрсәләр белдек?

Билгеләр кую. 1, 2, 3 нче төркем укучылары ничек җавап бирде? Аларга ничәле куябыз.

VI. Өй эше. 18 нче күнегү.

(Укыгыз, исемгә, 1 алмашлыкка морфологик анализ ясагыз.)